

environment, entry into a new, for her, world economic and market relations. Based on scientific-methodical literature and experience of practicing psychologists summarized that the economic socialization of children in foster families isn't different to the economic socialization of children of blood, except in the cases where children have had previous negative social experiences. If in the foster families organize a busy life for children's of the elementary economic knowledge, the actively involve them in joint activities in the conduct of family life, family budget, will develop in them ability manage their own funds «pocket money», it will help to children develop their own readiness for self-determination in the broader context of life, which will serve as a necessary condition for its fulfillment in the new social environment and entering her for a new world of economic and market relations and respectively effective socialization process.

Key words: foster family, economic culture, socialization, social norms

УДК 159. 9.072:351

ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ПРО ПРИМИРЕННЯ СТОРІН В ЮРИДИЧНОМУ КОНФЛІКТІ

Меркулова Ю.В.

кандидат юридичних наук, доцент, начальник кафедри психології та педагогіки Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, Україна

У статті розглянуті особливості медіації під час проведення переговорів про примирення сторін між учасниками юридичного конфлікту. Проаналізовано мотиви, емоції, переживання, думки учасників переговорів при укладанні угоди про примирення сторін в юридичному конфлікті, їх врахування посередником (медіатором). Звертається увага на те, що компроміс є кращим вирішенням юридичного конфлікту, але цей процес потребує психологічного супроводу, інакше зберігається ризик розчарування процесом та результатом процедури медіації сторонами, який може зайти у глухий кут, коли потерпілий та підозрюваний не можуть дійти згоди з базових принципів, висловити свої почуття чи думки, не чують і не розуміють один одного.

Ключові слова: юридичний конфлікт, компроміс, угода між потерпілим та потерпілим, переживання провини, прощення кривдника.

Постановка проблеми. Переговорний процес відбувається не тільки у політиці чи бізнесі, а й в самих різних сферах суспільного та приватного життя. Його успішність залежить від переговорної, подеколи конфліктологічної компетентності сторін, а в ситуації залучення посередників – не заангажованості, об'єктивності та компетентності третьої сторони.

Кримінальний процесуальний кодекс України (КПК) передбачає можливість проведення переговорів між підозрюваним (звинуваченим) та потерпілим (насправді суб'єктів у переговорах може бути і більше, ніж двоє, якщо потерпілих було декілька, так саме, як і правопорушників). Такі переговори являють собою врегульований законом процес, який має

конкретну мету – досягнення компромісу в юридичному конфлікті, примирення сторін, відшкодування завданої потерпілому шкоди, декриміналізацію (покарання винного не передбачає ув'язнення), скорочення тривалості процедури судового розгляду. Закон визначає коло питань, які мають бути зафіксовані в угоді між сторонами, яка за рішенням суду, стає обов'язковою до виконання. Досить дивно виглядає норма закону, яка визначає тільки одну вимогу до посередника – він має бути визнаний сторонами конфлікту, наявність якоїсь фахової освіти, практичного досвіду чи ліцензії законом не передбачається. Із світової практики медіації відомо, що звичайні люди, особливо після не тривалої підготовки [4 та ін.], спроможні заслужити авторитет і довіру в громаді та, завдяки цьому, цілком успішно справляються з роллю медіатора. В Україні на роль медіатора активно претендують юристи (насамперед адвокати) та психологи, які не можуть знайти постійної роботи за фахом. Нижче ми розглянемо відмінності у їх розумінні відновного правосуддя, ролі медіатора та тлумаченні потреб сторін юридичного конфлікту, власне опитування сторін щодо їх потреб та оцінки наслідків переговорів, їх успішності або не успішності.

Метою цієї статі є аналіз мотивів, емоцій, переживань, думок учасників переговорів при укладанні угоди про примирення сторін в юридичному конфлікті, їх врахування посередником (медіатором).

Характеризуючи **стан розробленості** поставленої на початку статті проблеми, слід зауважити, що кримінальне провадження на підставі угод розглядали В. Баулін, І. Войтюк, Т. Денисова, Н. Карпов, Н. Крестовська, О. Литвак, В. Маляренко, Л. Удалова, А. Яценко та ін. [1, 2, 3, 4 та ін.]. Проблеми медіації у юридичних конфліктах розглядали І. Айртсен, Д. Ван Несс, Дж. Брейтуейт, Б. Вос, Г. Зер, Н. Крісті, Д.Маєрс, Дж. Максвел, Р. Максудов, А.Моріс, М. Райт, Б. Стюарт, М. Флямер, Н.Шатіхіна, В. Янг та ін. [1, 2, та ін.].

Юристами розроблені типові угоди, але вони не є нормативно закріпленими [3, 4 та ін.]; відсутній єдиний порядок проведення перемовин, адже вони завжди відбуваються між конкретними людьми, за конкретних обставин та умов. Раніше [4] ми проаналізували особливості психічного стану потерпілих під час проведення кримінального провадження – від моменту вчинення проти них злочину й до моменту оголошення судового вироку або ухвалення угоди про примирення сторін, а також оцінка їм цих подій у катанезі. Також ми проаналізували [5] мотиви, емоції, переживання, наміри підозрюваних (обвинувачених), які прагнули укласти угоду про примирення з потерпілим, були згодні відшкодувати завдану ними шкоду, бажали отримати пробачення та уникнути покарання, пов'язаного із позбавленням волі. Тепер ми вважаємо за необхідне розглянути завдання посередника у перемовинах та окреслити коло його компетентностей, оскільки чимало науковців звертають увагу на необхідність встановлення кваліфікаційних вимог щодо медіаторів та ліцензування проведення медіації в кримінальному процесі.

Для вирішення цього завдання ми звернулися до аналізу спеціальної літератури та результатів опитування (методом фокус-груп) юристів, які

намагаються займатися адвокатською практикою і бачать перспектив в опануванні методами медіації юридичних конфліктів.

Виклад основного матеріалу почнемо з аналізу питань, які постають на етапі підготовки до проведення переговорів: це організаційні, змістовні питання та питання тактики поведження.

На даний час конфліктологами визначені принципи, умови та стратегії, дотримання яких сприяє результативності переговорного процесу (О. Бандурка, І. Ващенко, Л. Волошина, А. Гірник, Н. Грішина, О. Іванова, В. Кудрявцев, Г. Ложкін, Д. Маєрс, Л. Орбан-Лембрік, М. Райт, Ю. Тихомиров, В. Толстих та ін.), але вони не повною мірою враховують емоціональні аспекти взаємин учасників перемовин, суперечливість та динамічність змін їх бажань, ставлень, позицій, які утруднюють продуктивні переговори й можуть стати приводом для їх припинення. Від того, як будуть організовані і проведені переговори, залежить їх результат, можливість за наявності суперечливих інтересів знайти прийнятне рішення конфлікту й укласти угоду, яка буде виконана.

Способи вирішення спорів можна розділити на дві групи: традиційні та альтернативні способи розв'язання конфліктів. При судовому розгляді спору неминучі змагальність та протистояння сторін, що загострює відносини між ними. Як свідчать результати опитувань [5], вироком суду як правило не задоволені обидві сторони, які наголошують, що під час слідства та судового розгляду не були враховані важливі суб'єктивні аспекти справи. А при застосуванні альтернативних способів вирішення спорів пріоритетами стають з'ясування та задоволення інтересів конфлікуючих сторін шляхом знаходження консенсусу. Згодом сторони теж виявляються незадоволеними угодою, але не виняють у цьому себе, а не суд.

Медіація, як відомо, метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації так, щоб вони змогли обрати рішення, яке влаштує сторони конфлікту. На відміну від формального судового чи арбітражного процесу, під час медіації сторони доходять згоди самі – адже медіатор, нейтральна по відношенню до сторін конфлікту третя сторона, яка тільки сприяє досягненню сторонами взаємоприйнятної згоди, зосереджуючись на усвідомленні сторонами своїх інтересів та суті угоди, яка приймається в правовому полі і схвалюється суддею, який перевіряє угоду на предмет законності та добровільності її ухвалення. Отже медіатор не є суддею чи арбітром. Він не судить і не виносить жодних рішень. Він займає нейтральну позицію, проте саме від нього залежать порозуміння та знаходження найвигіднішого варіанту вирішення спору, який задовольнить обидві сторони. Важливо також, що сторони вибирають медіатора добровільно. Цінність цього способу обумовлена розв'язанням протиріч шляхом зосередження на інтересах сторін та досягненні взаємної згоди. Сутність медіації полягає в тому, що сторони ведуть діалог, а не перебувають у стані конфронтації, як при судовому вирішенні спору.

Як і переговори, медіація складається з декількох взаємопов'язаних стадій: вибір медіатора та підписання угоди про медіацію, у якій зазначені етапи процедури, основні правила і принципи медіації, а також гонорар посередника (посередництво може бути безкоштовним й здійснюватися на

громадських засадах), власне проведення медіації, яка передбачає формулювання спільної проблеми виходячи з реальних інтересів сторін конфлікту, а не з їхніх вимог і взаємних претензій, спільний пошук варіантів її вирішення та підписання угоди про примирення, яка виконуватиметься сторонами в добровільному порядку.

Організаційний аспект охоплює такі питання, хто є учасником перемовин та їх модератором, які влаштовує сторони, визначення місця, часу та загальних правил проведення переговорів. Фактично йдеться про розв'язання таких питань: Хто? Де? Коли? З якою метою, за якими правилами?

Змістовний аспект визначає обговорення вихідних позицій учасників переговорів, їх цілі, бажаний результат, можливі варіанти виходу із конфлікту. Зміст переговорів визначається не тільки конкретним предметом майбутніх переговорів, а й системою наявних інтересів та можливостей їх реалізації в певній ситуації або в майбутньому. Тому змістовний аспект переговорів включає: необхідність ретельного аналізу наявної ситуації; рамкових питань – про що можна домовлятися, а про що – ні. Посередникам іноді здається, що головне – це примирення, але мир – побічний і не головний результат припинення конфлікту. Для потерпілого важливо отримати відшкодування завданої майнової та не майнової шкоди, для правопорушника – уникнути ув'язнення й реальна ціна вирішення питання (відповідно до наявних можливостей). Прощення в цьому випадку – досить формальна процедура, яка не зачіпає базових цінностей сторін і не впливає на виконання угоди по суті.

Тактичний аспект важливий для медіатора, який має дослідити сторони конфлікту, з'ясувати їх бажання та забезпечити можливість для комунікації. Адже не суддя, а посередник, який має дбати про комфортність перемовин й дбати про дотримання сторонами правил забезпечує необхідну професійну спрацьованість висунутих пропозицій. Він включає в себе весь обсяг конкретних питань: від тактико-технологічних характеристик пропозицій до фінансових та юридичних деталей.

Домовленість про примирення може досягатися потерпілим і підозрюваним (обвинуваченим) самостійно, захисником і представником чи за допомогою іншої особи, погодженої сторонами (окрім слідчого, прокурора чи судді). Найчастіше учасникам кримінального процесу радять примиритися їх адвокати; отже, якщо сторони не згодні шукати компромісного рішення, справа буде вирішуватися судом. Вимоги до так званих «інших осіб» КПК України не визначає. За таких умов посередниками можуть стати особи, які не мають освіти чи досвіду, головне, щоб сторони дійшли згоди стосовно цієї особи. Відсутність закону «Про медіацію» (у ВР України був тільки проект, знятий з розгляду) може призвести до небажаних наслідків. Вважається, що особам, які бажають займатись медіаторською діяльністю, слід пройти певну підготовку [1], в тому числі в галузі права, психології, конфліктології.

Згідно ч. 5 ст. 469 КПК України укладення угоди про примирення або визнання винуватості може ініціюватися з моменту повідомлення особі про підозру й до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку. Угода про примирення укладається між потерпілим та підозрюваним чи

обвинуваченим у простій письмовій формі відповідно до загальних засад цивільного законодавства України та містить виклад досягнутих спільно рішень і підписується зацікавленими сторонами.

Зміст угоди про примирення розкриває ст. 471 КПК України. Так, в угоді про примирення зазначаються її сторони, формулювання підозри чи обвинувачення та його правова кваліфікація із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, істотні для відповідного кримінального провадження обставини, розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, строк її відшкодування чи перелік дій, не пов'язаних із відшкодуванням шкоди, які підозрюваний чи обвинувачений зобов'язані вчинити на користь потерпілого, строк їх вчинення, узгоджене покарання та згода сторін на його призначення або на призначення покарання та звільнення від його відбування із випробуванням, наслідки укладення та затвердження угоди, а також наслідки невиконання угоди [3].

Якщо угода досягнута під час досудового розслідування, обвинувальний акт по підписаній сторонами угоді направляється в суд для погодження. Угода про результати примирення набуває чинності після перевірки судом відповідності її вимогам закону. Суд повинен з'ясувати чи повністю обвинувачуваний розуміє свої права, характер обвинувачення і наслідки укладання угоди, переконатися, що сторони уклали угоду добровільно, а не в результаті застосування насильства, примусу, погроз або обіцянок.

Суд перевіряє угоду на відповідність вимогам законодавства й повинен відмовити у її затвердженні, якщо умови угоди:

- суперечать законам, наприклад, дана неправильна правова кваліфікація кримінального злочину, який насправді більш важкий і це виключає можливість укладення угоди;
- не відповідають інтересам суспільства;
- порушують права, свободи чи інтереси сторін або інших осіб;
- існують підстави вважати, що укладення угоди не було добровільним, або сторони не примирилися;
- очевидна неможливість виконання обвинуваченим передбачених угодою зобов'язань;
- відсутні фактичні підстави для визнання винуватості [3].

У такому випадку досудове розслідування чи судовий розгляд продовжуються у загальному порядку. Повторне звернення з угодою в одному кримінальному провадженні не допускається. Якщо суд переконається, що угода може бути затверджена, він ухвалює вирок, яким затверджує угоду і признає узгоджену сторонами міру покарання.

У разі невиконання обвинуваченим умов угоди прокурор або потерпілий мають право звернутися до суду, який затвердив угоду, з клопотанням про скасування вироку. Таке клопотання може бути подано протягом встановлених строків давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення відповідного злочину. Суд скасовує вирок, яким затверджена угода, якщо буде доведено, що засуджений не виконав умов угоди. У такому випадку призначається судовий розгляд у загальному порядку або матеріали справи направляються для завершення досудового

розслідування, якщо угода була ініційована на стадії досудового розслідування.

При вирішенні юридичних конфліктів на підставі угод та компромісу переговори сторін дозволяють ці аспекти краще зрозуміти, щоб прийти до примирення. Але, як свідчать результати опитувань адвокатів-початківців, їх, більше цікавлять правові (процесуальні) аспекти переговорів, ніж психологічні. Потерпілих хвилюють причини конфлікту та перспектив мирного співіснування потерпілого та звинуваченого (винного), усунення наслідків злочину, не тільки формальне визнання провини, а дієве каяття кривдника. Правопорушника більше хвилює як найшвидше завершення справи, а для цього необхідно визнання ним провини. В юридичній психології вирізняють форму вини, що характеризується метою, способами і результатом протиправного діяння. Зокрема йдеться про необережність, халатність, умисел. Навмисна форма вини включає злочинну мету, спосіб та результат протиправного діяння.

Визнати провину важко, правопорушник часто намагається перекласти її на потерпілого («він сам винний»), на спільників, ватажка чи підбурювачів («мене змусили, я не міг інакше...»). Визнання провини тісно пов'язане із страхом покарання, рідше – готовністю нести відповідальність або навіть бажанням досить жорстоко покарати себе. Слід розрізнати невротичне й конструктивне переживання провини. В кримінальному провадженні не слід захоплюватися з'ясуванням стосунків, тонкощами переживань, адже це психологічна чи конфліктологічна консультація, а передбачена законом процедура, яка має цілком раціональну мету. З іншого боку, ігнорування суб'єктивних та ірраціональних переживань може загальмувати чи унеможливити процес примирення загалом.

Законодавче визначення прямого і непрямого умислу містить три ознаки, які характеризують психічне ставлення особи до вчиненого нею діяння і його наслідків: усвідомлення особою суспільної небезпеки свого діяння; передбачення суспільно небезпечних наслідків; бажання настання таких наслідків або свідоме припущення їх настання. Аналіз динаміки злочинної діяльності дає підстави для виявлення обставин, що зменшують чи збільшують відповідальність (добровільна відмова від завершення злочину, явка з повинною, дієве каяття).

Теорія кримінального права і судова практика, крім прямого та непрямого умислу, виділяють інші види умислу, які при певних обставинах також можуть мати кримінальне правове значення. Так, за часом виникнення й формування відрізняють умисел заздалегідь обдуманий (готує знаряддя, місце, час, особу, проти якої буде вчинено злочин, як знищити сліди злочину, створити штучне алібі тощо) і такий, що виник раптово. Важливе значення для оцінки винуватості має поведінка правопорушника після скоєння злочину – чи надавав медичну допомогу, викликав швидку допомогу тощо.

Психологічний аналіз структури вини дозволяє виокремити окрім інтелектуального та вольового компонентів, також емоційний компонент – як негативне, часом тяжке переживання, самооцінку власної поведінки, адже, якщо порушник шкодує про вчинені дії, з'являється стимул виправлення допущеної помилки. Наш досвід медіації в юридичних

конфлітах свідчить, що найскладніше йдуть переговори між особами, які знайомі між собою. Потерпілі відчувають сильні емоції, оскільки не були готові до протиправних дій близької людини. Несподіваність події, образа, гнів, що переростає у ненависть та ворожість, пранення помсти – з одного боку й намагання знайти якесь пояснення власного проступку, сором за спроби якось «викритися», знайти аргументи на свій захист, «дитяче» заперечення очевидних фактів («це був не я...») або пояснення вчинку причинами, які не залежні від підозрюваного («не пам'ятаю, бо був п'яний, сам не розумію як це сталося») та інші подібні «пояснення».

Врегулювання конфлікту передбачає обговорення таких дій підозрювано (звинувачено), які усувають чи принаймні мінімізують завдану матеріальну та моральну шкоду й дають підстави сподіватися, що конфлікт вичерпався і не буде мати небажаного продовження. Для юристів ухвала судом угоди про примирення закриває проблему. Але вона може мати продовження на рівні суб'єктивних переживань, для конструктивного завершення ситуації може бути корисною консультація у психолога чи навіть певна психотерапевтична робота.

Заперечення провини або невротична вина однаково не конструктивні. Оптимальний рівень переживання провини як риса особистості – середній, оскільки у осіб з середніми показниками провини спостерігаються високі адаптаційні можливості: позитивне емоційно-ціннісне ставлення до себе, усвідомлення сенсу життя, прагнення особистісного зростання, здатність до самоконтролю та саморегуляції, стійкість до стресових ситуацій. Ситуативні прояви вини – адекватні завданій шкоді.

Особи з неадекватним переживанням провини (вище або нижче оптимальних значень) нездатні до аналізу своєї конкретної поведінки, мають негативне емоційно-ціннісне ставлення до себе, але нічого не роблять для того, щоб стати кращими, не мають життєвих планів, емоційно нестабільні, схильні до агресії, дратівливі, ставляться до оточуючих із ворожістю, постійно зосереджені на захисті власних інтересів.

Особи з низькими показниками «вини – співчуття» часто виявляють егоїзм і прагнення домінувати, в той час, як особи із завищеними показниками «вини – співчуття» характеризуються нерішучістю і залежністю від думки інших.

Середній рівень відчуття базової провини не свідчить про високий рівень розвитку і не гарантує психічну стабільність індивіда. Низький рівень провини зазвичай пов'язаний з низьким рівнем морального розвитку та може при несприятливих обставинах стати причиною асоціальної поведінки імпульсивної особистості.

Висновки. Підсумовуючи сказане, зазначимо, що компроміс на підставі угоди є кращим рішенням юридичного конфлікту, але цей процес потребує психологічного супроводу, інакше зберігається ризик розчарування процесом та результатом медіації сторін, який може заходити у глухий кут, коли сторони не можуть дійти згоди з базових принципів, висловити свої почуття чи думки, не чують і не розуміють один одного. В результаті замість примирення маємо загострення, ескалацію конфлікту. Позитивний результат медіації можливий при високому рівні правової, психологічної, конфліктологічної компетенції медіатора; але при цьому варто розрізняти

правові та психологічні аспекти укладання угоди, які, в ідеалі, мають збігатися.

Список використаних джерел:

1. Арутюнян А. А. Медиация в уголовном процессе : автореф. дис. на соискание степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика; оперативно-розыскная деятельность» / А. А. Арутюнян. – М., 2012. – 20 с.
2. Джелалі В. О. Психологія вирішення конфліктів / В. О. Джелалі. – Харків-Київ, 2006. – 320 с.
3. Карпенко М. І. Угода про примирення у кримінальному процесі / М. І. Карпенко, О. Зоря, О. Малова // Юридична наука : науковий юридичний журнал ... Академія управління. – Київ, 2013. – № 6. – С. 69-77.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України». – Х. : Одиссей, 2012. – 360 с.
5. Ликсон Ч. Конфликт / Ликсон Ч. – СПб. : Питер Паблшинг, 1997. – 160 с.
6. Jamieson, L. M., Suren, A., & Knapp, J. (2000). A competency analysis of law enforcement training and its linkage to recreation as intervention in youth crime prevention. *Journal of Criminal Justice*, 28, p. 215-226.

REFERENCES

1. Arutiunian, A. A. Medaitsiia v uholovnom protsesse [Mediator in in criminal proceedings]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Moscow [in Russian].
2. Dzhelali V. O. *Psykhologhiia vyrishennia konfliktiv [Psychology of Conflict Resolution]*. Kharkiv-Kyiv [Ukraina].
3. Karpenko, M.I., Zoria, O., & Malova, O. (2013) *Uhoda pro prymyrennia u kryminalnomu protsesi [The agreement on reconciliation in criminal proceedings]* *Yurydychna nauka: naukovyi yurydychnyi zhurnal - Legal science: scientific journal Law*, 6, 69-77 [Ukraina].
4. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy u zv'iazku z pryiniattiam Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy» [Criminal Procedure Code of Ukraine. The Law of Ukraine «On amendments to some legislative acts of Ukraine in connection with the adoption of the Criminal Procedure Code of Ukraine] (2012) [Ukraina].
5. Lykson, Ch. *Konflikt [Conflict]*. Snkt Petersburg: Pyter Pablyshynh [in Russian].
7. Jamieson, L. M., Suren, A., & Knapp, J. (2000). A competency analysis of law enforcement training and its linkage to recreation as intervention in youth crime prevention. *Journal of Criminal Justice*, 28, 215-226.

Меркулова Ю.В. Особенности медиации при проведении переговоров о примирении сторон в юридическом конфликте. В статье рассмотрены особенности медиации при проведении переговоров о примирении сторон между участниками юридического конфликта. Проанализированы мотивы, эмоции, переживания, мысли участников переговоров при заключении соглашения о примирении сторон в юридическом конфликте, их учет посредником (медиатором). Отмечено, что компромисс является лучшим решением юридического конфликта, но этот процесс требует психологического сопровождения, иначе сохраняется риск разочарования процессом и результатом медиации сторонами, который может заходить в тупик, когда потерпевший и подозреваемый или обвиняемый не могут достичь согласия по базовым принципам, выразить свои чувства или мысли, не слышат и не понимают друг друга.

Ключевые слова: юридический конфликт, компромисс, соглашение между потерпевшим и потерпевшим, переживания вины, прощение обидчика.

Merkulova Yu.V. Mediation features during conciliation negotiations in a legal conflict. The article reviews the features of mediation during negotiations of conciliation between the parties of a legal conflict. It analyzes motives, emotions, feelings, thoughts of negotiators at conclusion of a settlement between the parties in a legal conflict, their consideration by an intermediary (mediator). Attention is drawn to the fact that, unlike during the formal judicial or arbitration process, parties reach an agreement themselves during mediation because the mediator is neutral towards the parties of the conflict, it is the third party that only contributes to the parties' mutually acceptable agreement by focusing on awareness of the parties about their interests and the agreement essence, which is adopted in the legal field and approved by a judge who examines the agreement in terms of legality and voluntariness of its adoption. So the mediator is not a judge or an arbitrator. He/she does not judge or make any decisions. He/she takes a neutral position, but it results in mutual understanding and finding of the most profitable alternative dispute resolution that can satisfy both sides. For lawyers, a court's legal decision as for conflict settlement closes the issue. But it can be continued at the victim's subjective experiences that can be overcome through consultation with a psychologist or even a specific psychotherapeutic work. It is emphasized that a compromise is the best solution to a legal conflict, but this process requires psychological support, otherwise the risk of disappointment with the mediation procedure process and results remains because the procedure can come to a standstill when the victim and the suspect cannot agree on basic principles, express their feelings or thoughts, they do not hear or understand each other.

Key words: legal conflict, compromise, agreement between the victim and the guilty, feeling of guilt, forgiveness of the offender.